

Yo‘el kitobi va Laodikiyadagi Yettinchi kun

Adventistlar jamoati — O‘ninchi raqam

Jeff Pippenger

2025-12-14

O‘ninchi raqam

Biz Ishayoning yettinchi bobda boshlanib, o‘n ikkinchi bobning oxirigacha davom etadigan vahiyni bir qismiga murojaat qilmoqdamiz. Biz buni shuning uchun qilmoqdamizki, 1850 yilda “Egamiz O‘z qo‘lini ikkinchi marta uzatib, O‘z qoldiq xalqini yig‘di”. Biz 1844 yildan 1863 yilgacha bo‘lgan yo‘l belgilari o‘rniga qo‘ymoqdamiz. “1850” va ikkinchi yig‘ilish ana shu yo‘l belgilaridan biridir.

Ishayo kitobining yettinchi bobi birinchi oyatida vahiy boshlangach, “o‘sha kunda”ga o‘xshash har qanday ifoda ishora bo‘lsa, u yettinchi bobda belgilab qo‘yilgan payg‘ambarlik kontekstiga joylashtirilishi kerak. Vahiyni to‘g‘ri taqsimlashning kaliti shundaki, bashorat takrorlash va kengaytirish tamoyillari asosida amal qilishini tushunishdir, va bu qoida ushbu vahiyda ham amal qiladi.

Ishayo kitobining oltinchi bobidan boshlab vahiyda ko‘rsatib berilgan turli bashoratli haqiqatlarga shunday nuqtai nazardan yondashish lozimki, “eng avvalo”, Ishayo 9/11 da so‘nggi yomg‘ir yetib kelganini e‘lon qilish uchun moylangan bir jonni ifodalaydi. O‘sha muqaddas qilingan kontekstda, Ishayoning yettinchi bobi payg‘ambar oltinchi bobda, “ko‘zlari bor-u ko‘rishni rad etgan va quloqlari bor-u eshitishni rad etgan” murtad jamoatga 9/11 xabarini yana qancha vaqt yetkazishi kerakligi haqida: “Qachongacha?” degan savolni berganida ifodalangan ayni qo‘rquvning o‘zini tasvirlaydi.

Vahiyda yovuz va nodon shoh Ohoz, Ishayo va uning o‘g‘illari timsolida tasvirlangan, yovuz va nodon Ohozga yuzlanadigan soqchilar taqdim etadigan kechki yomg‘ir xabarining ogohlantirishini qabul qilmaydigan bir Laodikeyalikning ramzidir.

9/11 Daniel 11-bob 40-oyatning bashoratli tarixida sodir bo‘ldi; shunday ekan, Ishayo 6-bobda 9/11 nuqtasida joylashganida, u bashoratli jihatdan Daniel 11-bob 40-oyat ichida joylashgan bo‘ladi, ammo bundan ham muhimrog‘i, u “40-oyatning yashirin tarixi” ichida joylashgan bo‘ladi. 40-oyatning yashirin tarixi 1989 yilda, Sovet Ittifoqining qulashida, bu oyat bajo bo‘lgan paytda boshlandi. 1989 yildan 41-oyatdagi yakshanba qonunigacha bo‘lgan davr — Yahudo qabilasining Arsloni aynan o‘sha “yashirin tarix”ning o‘zida muhrdan yechadigan “40-oyatning yashirin tarixi”dir. Bizning Ishayoning 9/11 dan keyingi so‘nggi yomg‘ir xabarchisini ifodalashi haqidagi ko‘rib chiqishimizda bu shuni ko‘rsatadiki, Ishayo e‘lon qilayotgan so‘nggi yomg‘ir xabarining bir qismi — Daniel 11-bob, 41-oyatdan 45-oyatgachadir.

Ishayo, bashoratli ma‘noda, 9/11 dagi Ishayo kitobining o‘ninchi bobida turib, sodir bo‘ladigan navbatdagi voqea “adolatsiz farmon” ekanini taqdim etmoqda; bu Yakshanba qonunidir va

Doniyor 11 ning qirq birinchi oyatida ifodalangan. Ishayoning so‘nggi yomg‘ir xabari haqidagi tasviri qirqinchi oyatning “yashirin tarixi” — 9/11 dan keyingi davr — ichida joylashtirilgan. Qirqinchi oyatning 1989 yildagi amalga oshishi Ishayoni 1989 yildan keyin, 9/11 da, qurbongoh ustidan olingan cho‘g‘ bilan moylangan holatda joylashtiradi. Ishayo xabari Doniyor 11 ning so‘nggi olti oyatini o‘z ichiga oladigan bir xabarchini ifodalaydi.

Ishayo bevosita o‘zi va farzandlari alomatlar va mo‘jizalar uchun ekanini bayon qiladi. Yettinchi bobning uchinchi oyatida Ishayo va uning o‘g‘li yuvuvchining dalasi yo‘lidagi yuqori hovuzning quvuri yonida turadilar. Ishayo oltinchi bobda e‘lon qilish uchun moylangan kechki yomg‘ir xabarini taqdim etmoqda va u kechki yomg‘irning uchta timsoli oldida, shuningdek o‘zining o‘g‘li Shear-Yashuv bilan birga turibdi. Yuqori hovuzning quvuri Zakariyo aniqlab bergan va Opa Uayt juda ko‘p sharhlagan oltin moy bilan to‘ldirilgan ikki quvurga oid payg‘ambarlik ishorasidir; ular kechki yomg‘ir xabaridagi yuqori hovuz quvuridan keladigan xabarni aniqlab beradi.

Ishayoning quvuri Zakariyoning ikki naychasi bilan bog‘lanadi, Ellen Uaytning sharhi esa Zakariyoni o‘n bokira haqidagi masal bilan bog‘laydi. Ishayo oltinchi bobda Rabbiyning ulug‘vorligini ko‘rganida tuproqqacha xor bo‘ladi. U uchinchi oyatda ifodalangan xabarni Xudoning ulug‘vorligi bilan yer yuzini yoritadigan xabar sifatida olib borishga rozi bo‘ladi. U qurbongohdan olingan cho‘g‘ bilan poklanadi, so‘ngra yuqori hovuzdan kelgan suv tufayli hosil bo‘lgan hovuz yonida turadi. Yigirma sakkizinchi bobda Ishayo keyingi yomg‘ir xabarini “satrma-satr” deb ta’riflaydi va uchinchi oyatda yuqori hovuz bashoratning bir necha satrini ifodalaydi.

Ishayo, 9/11 dagi bir jonni ifodalagan holda, faqat o‘sha jon Eremiyoning qadimiy yo‘liga eltuvchi yaxshi yo‘lni so‘ragan bo‘lsa, yuqori hovuzdan oltin moy tushib keladigan joyda turayotgan bo‘lar edi; bu yo‘l esa Ishayoning “tozalovchi dalasi yonidagi shoh yo‘l(i)” bo‘lib, unda Eremiyoning “orom”i topiladi. Ishayoning so‘nggi yomg‘ir haqidagi xabari nafaqat o‘nta bokira qizlar qatori, Zakariyoning ikki oltin quvur qatori, Eremiyoning qadimiy yo‘l qatori asosiga qurilgan, balki Ishayo ayni paytda “tozalovchi dalasi”da ham turibdi; u yerda Ahd Xabarchisi Levining o‘g‘illarini kumush va oltinday poklab, tozalamoqda.

Boshqa yo‘nalishlarni yettinchi bobning uchinchi oyatiga olib kirish juda oson bo‘lgan bashoratli vazifadir. Zakariyodagi moy va o‘nta bokira qiz Yoqubning narvoni hamda Vahiyning dastlabki ikki oyati bilan bog‘lanadi, chunki bularning barchasi Xudo bilan inson o‘rtasidagi aloqa jarayoniga taalluqlidir. Yeremiyoning qadimiy yo‘li karnay chalayotgan “qo‘riqchi”ni o‘z ichiga oladi, yovuz va nodon shoh Oxoz esa uni eshitishdan bosh tortadi. O‘sha karnay bashoratning barcha karnaylarini, shuningdek, bashoratli qo‘riqchilarni ham Ishayoning “shoh yo‘li”ga olib kiradi; u yerda Ishayo va uning o‘g‘li Laodikiya rahbariga xabar yetkazish uchun turadilar.

Ishayo va uning o‘g‘li Shearjashub — bu nom “qoldiq qaytib keladi” degan ma’noni anglatadi — birga turibdilar va ular 9/11 da yetib kelgan keyingi yomg‘ir xabarining e‘lon qilinishini tasvirlamoqdalar. Ular yovuz shoh Oxoz bilan uchrashishga boradilar va ota hamda o‘g‘il sifatida ular “satr ortidan satr” metodologiyasining asosiy qoidasi bo‘lgan alfa va omegaga timsol bo‘ladilar. “Satr ortidan satr” qoidasi Millerchilar tomonidan “kun/yil” tamoyili orqali oldindan

ifodalangan edi.

1840-yil 11-avgustda Vahiy kitobining to‘qqizinchi bobidagi ikkinchi voyga oid Islom haqidagi bashorat bajo bo‘ldi va Millerchilar ilgari surgan “kun/yil” tamoyili tasdiqlandi; shu tariqa Millerning kun/yil tamoyiliga asoslangan 1843-yil haqidagi bashorati quvvatlandi. 2001-yil 11-sentyabrda esa Vahiy kitobining to‘qqizinchi, o‘ninchi va o‘n birinchi boblaridagi uchinchi voyga oid Islom haqidagi bashorat bajo bo‘ldi va alfa (11-avgust 1840) hamda omega (9/11) tamoyili tasdiqlandi, chunki Vahiy kitobining o‘n sakkizinchi bobidagi qudratli farishta Nyu-Yorkning ulkan binolari qulagan paytda pastga tushdi — xuddi omega’ni timsollagan alfa bajo bo‘lgan 1840-yil 11-avgustda Vahiy kitobining o‘ninchi bobidagi qudratli farishta pastga tushganidek.

Ishayo va uning o‘g‘li nafaqat “qator ustiga qator”ning asosiy tamoyilini ifodalaydi, balki ular otaning va uning farzandlarining munosabati orqali tasvirlanadigan xabarni ifodalovchi Ilyos xabarini ham ifodalaydi. Egamizning buyuk va dahshatli kunidan sal oldin e‘lon qilinadigan Ilyos xabari, Xudoning ijro etuvchi hukmi boshlanishidan sal oldin yetib keladigan xabarni ko‘rsatadi. Xudoning ijro etuvchi hukmlari “Egamizning buyuk va dahshatli kuni” bo‘lgan bir davrni ifodalaydi. O‘sha davr yakshanba qonuni bilan boshlanib, yetti oxirgi balogacha davom etadi. Davr yakshanba qonuni bilan boshlanib, yetti oxirgi balo bilan tugaydi. Shunday ekan, Ilyos xabari alpha va omega tamoyiliga, sinov muddatining yopilishining yaqinlashuvi haqidagi ogohlantirish bilan birga, asoslanadi. Ilyos xabari bilan birga Ilyosga asoslangan turli bashoratli chiziqlar ham mavjuddir, chunki Iso aytganiga ko‘ra Ilyos Yahyo Cho‘mdiruvchini ifodalagan, va Oqsoch opa aytganiga ko‘ra ham Ilyos, ham Yahyo Uilyam Millerni ifodalagan; Ilyos va Yahyo Cho‘mdiruvchi birgalikda esa ham bir yuz qirq to‘rt mingni (Ilyos), ham Vahiy kitobining yettinchi bobidagi ulug‘ olomonni (Yahyo) ifodalaydi.

Ishayo va uning o‘g‘li eski yo‘llarda turibdilar; bu yo‘llar poydevorlardir, va ular oltin moyni qabul qilmoqdalar, chunki ular 1844-yil 22-oktabrda amalga oshgan, Yakshanba qonunining timsoli bo‘lgan tozalovchi ishchi poklanish jarayonidan o‘tayotgan dono bokiralardir. Ishayo va qaytib keladigan qoldiq (chunki uning o‘g‘li Shearjashubning ismi aynan shuni anglatadi) 11-sentabrda eski yo‘llarga “qaytadigan” qoldiqni ifodalaydi. Ota va qoldiq o‘rtasidagi munosabat, bu ayni paytda alfa va omega munosabati ham bo‘lib, shuningdek Ilyosning “otalarning va bolalarning yuraklari” munosabati ham bo‘lib, Ota Miller va uning birinchi farishtaning qoldiq harakati bilan bo‘lgan munosabati Filadelfiyaning alfa harakati bo‘lganini ko‘rsatadi. Alfa harakatida Ota Miller Ilyos va Yahyo cho‘mdiruvchi sifatida belgilangan edi; Isoning o‘zi uni Ahd Xabarchisiga yo‘l tayyorlagan xabarchi deb ta’riflagan. Birinchi va ikkinchi farishtalarning alfa tarixidagi ana shu bashoriy bajo bo‘lishlarning barchasi uchinchi farishtaning omega tarixida takrorlanadi.

Ishayo ko‘rishidagi tasvirga oid bundan ham muhimroq haqiqatlar mavjud, biroq bu yerda biz shunchaki Ishayo 9/11 ning kechgi yomg‘ir xabarining yuragini tashkil etuvchi turli haqiqatlarni aynan ko‘rsatib berayotganini aniqlamoqdamiz. Biz hozirgina muhokama qilgan ushbu barcha yo‘nalishlar va, albatta, bundan ham ko‘plari yettinchi bobning uchinchi oyatida joylashgandir.

Sakkizinchi oyatda bashoratli haqiqat yanada kuchayadi, chunki u “qirqinchi oyatning yashirin tarixini” ochadigan kalitni ko‘rsatadi; va hayratlanarlisi shundaki, o‘sha kalit har ikkala 2520 yillik vaqt bashoratlarning boshlanishi belgilangan ayni o‘sha oyatning o‘zida aniqlanadi.

Chunki Suriyaning boshi — Damashq, Damashqning boshi esa — Rasin; yana oltmish besh yil ichida Efrayim xalqlikdan chiqib, parchalanib ketadi. Efrayimning boshi — Samariya, Samariyaning boshi esa — Remaliyoning o‘g‘lidir.

Agar ishonmasangiz, albatta mustahkam turmaysizlar. Ishayo 7:8, 9.

Ishayo tasvirlagan kechki yomg‘ir xabari Musoning “yetti karra”sini o‘z ichiga oladi, chunki sakkizinchi oyatdagi oltmish besh yillik bashorat Isroilning shimoliy va janubiy shohliklarining 2520 yillik tarqalishi uchun boshlanish nuqtasini belgilaydi. Aynan o‘sha oyatning o‘zida, Daniel 11-bob 40-oyatdagi 1989-yilda Sovet Ittifoqining qulashiga oid uchta bashoratli yo‘nalishni, shuningdek Daniel 11-bob 10-oyatini va Ishayo 8-bob 8-oyatini ochadigan kalit mavjud. Ushbu uch yo‘nalishda (Ishayo 8:8, Daniel 11:10, 40) kalit sakkizinchi va to‘qqizinchi oyatlardagi “boshlar”dir. “Boshlar” kaliti shu uch parallel oyatga tatbiq etilganda, Ukraina urushi va yaqin orada keladigan Uchinchi jahon urushi tarixiga olib boruvchi eshik ochiladi. O‘sha bashoratli eshik ochilgach, Daniel 11-bob 11-oyatdan 16-oyatgacha bo‘lgan qismi, 1989-yildan keyingi Sovet Ittifoqi qulaganidan so‘nggi Daniel 11-bob 40-oyatiga parallel tarix ekani ko‘rinadi. “40-oyatning yashirin tarixi”ning ochilishi sinov muddati yopilishidan sal oldin Iso Masihning Vahiy kitobining muhrdan yechilishi bilan bog‘liq holda muhrdan yechiladigan deb belgilangan sanoqli haqiqatlardan biridir.

Ishayoning sakkizinchi bobining birinchi oyati “Bundan tashqari” degan so‘z bilan boshlanadi; bu sakkizinchi bob yettinchi bobning ustiga chiqib o‘tishi lozimligini ko‘rsatadi. Birinchi so‘zning “bundan tashqari” bo‘lishidan tashqari, sakkizinchi bobning uchinchi oyati yettinchi bobning uchinchi oyati bilan ikkinchi guvoh sifatida bog‘langan bo‘lib, bu ikki bobni satrma-satr tatbiq etish kerakligini bildiradi. Har ikkala “uchinchi” oyat ham Ishayoning o‘g‘illaridan birini tilga oladi; ularning ismlari esa hikoya ichidagi bashoratli xabar haqida so‘zlaydi. Shearjashub “qoldiq qaytadi” degan ma‘noni anglatadi, Mahershalalhashbaz esa “o‘ljaga tez” degan ma‘noni bildiradi. Avval Shearjashub, keyin esa Mahershalalhashbaz (Muqaddas Kitobdagi eng uzun ism) zikr etiladi. “1” bilan ifodalangan alfa kichikroqdir va bu holda hatto “qoldiq” sifatida ham ko‘rsatiladi; “22” bilan ifodalangan omega esa kattaroqdir va Muqaddas Kitobdagi eng katta ism bilan ifodalanib, shu bilan birga yakshanba qonunining jadal harakatlarini ramziy tarzda bildiradi.

Alfa qoldiq, ya‘ni Shear-Yashub tomonidan ifodalangan qoldiq, uchinchi oyatda otasi Ishayo bilan birgadir. Ular birgalikda alfa va omegadirlar va uchta alohida so‘nggi yomg‘ir ishorasidan tarkib topgan bir joyda turibdilar.

Shunda Egamiz Ishayoga dedi: “Sen va o‘g‘ling Sheor-Yashub yuqori hovuzning quvuri oxiriga, kir yuvuvchining dalasiga boradigan katta yo‘lga chiqib, Oxozni qarshi olgin.” Ishayo 7:3.

Ishayo bir yuz qirq to‘rt mingning timsolidir va 9/11 chaqirig‘ini ifodalagan holda, Ishayo 2023 yil iyulidagi chaqiriqni ham ifodalaydi. 9/11 da Ishayo Yoqub — tovon ushlovchi bilan ifodalangan Laodikiyalikdir; u, xuddi Adventizm Rabbiy og‘zidan chiqarib tashlanayotgan bir paytda Esovning to‘ng‘ichlik huquqini olmoqchi bo‘lgan Yoqub singari, shu holatni anglatadi, 2023 yilda esa Ishayo g‘olib bo‘lgan Isroilni ifodalaydi. Ishayo Xudoning xabarini taqdim etayotgan, o‘zining Laodikiyalik ekanligi haqiqatiga uyg‘otilgan, so‘ngra esa bir cho‘g‘ tomonidan poklanib Filadelfiyalikka aylantirilgan kishini ifodalaydi.

“Ishayo Xudoning ulug‘vorligini ajoyib tarzda ko‘rdi. U Xudoning qudrati namoyon bo‘lishini ko‘rdi va Uning ulug‘vorligini kuzatgach, unga borib muayyan bir ishni bajarish haqida xabar keldi. U o‘zini bu ish uchun butunlay noloyiq his qildi. Uni o‘zini noloyiq deb bilishga nima majbur qildi? U Xudoning ulug‘vorligini ko‘rishidan oldin ham o‘zini noloyiq deb o‘ylaganmidi?—Yo‘q; u o‘zini Xudo oldida solih holatda deb tasavvur qilgan edi; biroq lashkarlar Rabbining ulug‘vorligi unga ochilganda, u Xudoning ifoda etib bo‘lmas ulug‘vorligini ko‘rganda, shunday dedi: “Holimga voy; chunki men nopok labli odamman, nopok labli xalq orasida yashayman; negaki ko‘zlarim Shohni, lashkarlar Rabbisini ko‘rdi. Shunda serafimlardan biri mening oldimga uchib keldi; uning qo‘lida qurbongohdan qisqich bilan olingan cho‘g‘ bor edi; u uni og‘zimga tekkizib dedi: Mana, bu sening lablaringga tegdi; gunohing ketkazildi va xatoying poklandi”. Bu — har birimiz uchun qilinishi zarur bo‘lgan ishdir. Biz qurbongohdan olingan tirik cho‘g‘ lablarimizga qo‘yilishini istaymiz. Biz: “Gunohing ketkazildi va xatoying poklandi”, degan so‘zni eshitishni istaymiz” Review and Herald, June 4, 1889.

Ishayo kitobining oltinchi bobidagi “qancha vaqtgacha” iborasi 11-sentabrdan yakshanba qonunigacha bo‘lgan davrning ramzidir, va oltinchi bob 11-sentabrning tasviridir. Yettinchi bobdan to‘qqizinchi bobgacha Ishayo Yahudoning murtad rahbariyatiga bergan xabarni hamda Efrayimning mastlari qoqilgan paytda, bir yuz qirq to‘rt ming kishining muhrlanish davrida yuz beradigan misolni taqdim etadi. Xuddi o‘sha vahiya Ishayo shunday qayd etadi:

Mana, men va Egam menga bergan bolalar Isroilda Sion tog‘ida maskan tutuvchi lashkarlar Egasi tomonidan alomatlar va mo‘jizalar uchundir. Ishayo 8:18.

Ishayo va uning farzandlari yettidan to‘qqizinchi boblargacha uchraydigan jumboqlar ichidagi alomatlardir. Yettidan to‘qqizinchi boblargacha bo‘lgan boblar, “o‘sha kun” yoki “o‘sha payt”ga doir har qanday ishoraga nisbatan, butun vahiy uchun tayanch nuqtasidir. O‘n sakkizinchi oyat Ishayo va uning o‘g‘illari alomatlar ekanini ko‘rsatadi, o‘n sakkizinchi oyatni o‘rab turgan oyatlar esa bu alomatlar tanib olinishi kerak bo‘lgan davrni belgilaydi.

Ularning orasidan ko‘plari qoqilib yiqiladi, parchalanadi, tuzoqqa ilinadi va asir olinadi. Guvohlikni bog‘lab qo‘y, qonunni shogirdlarim orasida muhrla. Men esa O‘z yuzini Yoqub xonadonidan yashirayotgan Rabbiyga umid bog‘layman va Uni kutaman.

Mana, men va Egamiz menga bergan bolalar Isroilda alomatlar va mo‘jizalar uchundir; bular Sion tog‘ida maskan tutgan Sarvari Olam Egamizdandir. Ishayo 8:15–18.

“Egamizni kutadiganlar” Ishayo va uning ikki o‘g‘li orqali ifodalanadi. Ular Egamiz “O‘z yuzini” yashirgan kishilardir; bu esa 2023-yil iyulidan keyin Levilar 26-bobdagi ibodatning talablariga uyg‘onganlarga xos bir alomatdir. Ular shunga uyg‘onadilarki, ularning e’tirofi Egamiz ularga qarshi yurganini ham o‘z ichiga olishi kerak, ya’ni U ulardan O‘z yuzini yashirganini.

“Guvohlikni bog‘lab qo‘yish, qonunni muhrlash” — bu “ko‘plar”ga qarama-qarshi qo‘yilgan bir yuz qirq to‘rt ming kishining muhrlanishidir. “Ko‘plar” da’vat etilgan, ammo tanlanganlar ozdir. “Ko‘plar” Ishayo va uning ikki o‘g‘liga qarama-qarshi qo‘yilgan bo‘lib, ular ozchilikni ifodalaydi. “Ko‘plar” — bu besh nodon bokira qizdir, va shu sababli ularga besh narsa yuz beradi: ular “qoqiladilar, va yiqiladilar, va parchalanadilar, va tuzoqqa ilinadilar, va tutib olinadilar.” Ular qoqiladilar, chunki ular keyingi yomg‘ir xabarini rad etganlar.

Chunki duduqlanuvchi lablar va boshqa til bilan U bu xalqqa gapiradi. U ularga dedi: “Mana, charchaganga orom beradigan osoyishtalik shudir; mana, tetiklashtiradigan narsa ham shudir”; ammo ular quloq solishni istamadilar. Shuning uchun Egamizning kalomi ular uchun amr ustiga amr, amr ustiga amr; satr ustiga satr, satr ustiga satr; bu yerda ozgina, u yerda ozgina bo‘ldi; toki ular borib, orqalariga yiqilsinlar, sindirilsinlar, tuzoqqa tushsinlar va qo‘lga olinsinlar. Ishayo 28:11–13.

Sakkizinchi bobdagi muhrlanish vaqtida Ishayo Axoz timsolida ifodalangan fosiqlarning qulashini tasvirlaydi va yigirma sakkizinchi bobning o‘n uchinchi oyatida ayni o‘sha guruhni ko‘rsatib beradi. Ularning “qulashi” sababi shundaki, ular o‘zlari uchun “satr ustiga satr” bo‘lgan va duduqlanuvchi lablar sifatida tasvirlanganlar tomonidan taqdim etilgan keyingi yomg‘ir xabarini rad etadilar. Hosil bayramida baxslashuvchan yahudiylar shogirdlarni mastlikda aybladilar, chunki ular xabarni tushuna olmadilar. Ularning nazarida u duduqlanuvchi lablar orqali taqdim etilayotgan edi.

Yettinchi bobning uchinchi oyatida Ishayo payg‘ambarlik alfasi bo‘lib, uning o‘g‘li Shearjashub esa o‘z navbatida otasiga nisbatan omega, ammo akasiga nisbatan yana alfa bo‘ladi. Alfa va Omeganning vakillari sifatida ular samoviy muqaddasxonadan kelayotgan ikki oltin quvur hovuz hosil qilayotgan joyda, aynan Yeremiyoning qadimiy yo‘lining katta yo‘li bo‘yida, zig‘ir kiyim dog‘lardan pok oppoqqa aylantiriladigan dalada turadilar; o‘sha yerda Ahd Xabarchisi Levi o‘g‘illarini, shuningdek Ishayo bilan Shearjashubni ham poklaydi. U yerga yetgach, u yovuz va nodon shoh Oxozga Musoning qadimiy yo‘li haqidagi Levilar 26-bobdagi “yetti marta” xabarini taqdim etadi; bu esa ayni oyatning o‘zida “bosh” shohni, yoki shohning shohligini, yoxud bir shohlikning poytaxt shahrini anglatishini belgilaydi.

O‘sha kalit Xudoning Kalomi nurini ochadiki, natijada 2014-yilda boshlangan Ukraina urushi Muqaddas Kitob bashoratining bir mavzusi sifatida ko‘rila oladi; u bir yuz qirq to‘rt ming kishining muhrlanish davrida va Amerika Qo‘shma Shtatlarining so‘nggi uch prezidenti tarixida sodir bo‘layotgan hodisa sifatida tasvirlangan. So‘nggi yomg‘ir xabari Ishayo tomonidan o‘ninchi va o‘n birinchi boblarda ifodalangan bo‘lib, u Doniyor o‘n birining so‘nggi olti oyatining ichki va tashqi tarixini bayon qiladi. Birinchi oyat, ya’ni qirqinchi oyat, Ishayo tomonidan oltinchi bobdan to‘qqizinchi bobgacha tasvirlangan, so‘ngra o‘ninchi va o‘n birinchi boblarda 1989-yilda muhrdan

ochilgan xabarning ichki va tashqi tarixlari bayon etilgan. So‘nggi yomg‘ir xabarining har bir asosiy unsuri vahiya ifodalangan.

O‘ninchi bobning so‘nggi oyatlari o‘n birinchi bobning so‘nggi oyatlari tasvirlaydigan ayni bashoratli tarixni ko‘rsatadi. O‘ninchi bob tashqi, o‘n birinchi bob esa ichki jihatdir. Vahiy kitobida yetti jamoat ichki, muhrlar esa tashqi jihatdir. O‘ninchi bobning yakuniy oyatlarida papalik hokimiyati Quddusga qarshi qo‘lini silkitmoqda; bu, Doniyor 11-bobning qirq beshinchi oyatida papalik hokimiyatining yordam beruvchi hech kim bo‘lmagan holda o‘z oxiriga yetishi bilan parallel bo‘lgan bir parchadir.

U hali ham o‘sha kuni Nobda to‘xtab turadi; Sion qizining tog‘iga, Quddus tepaligiga qarshi qo‘lini silkitadi. Mana, Sarvari Olam bo‘lgan Rabb vahima bilan shoxni kesib tashlaydi; bo‘yi balandlar chopib tushiriladi, kiborlarga esa xorlik keltiriladi. U o‘rmonning chakalakzorlarini temir bilan kesib tashlaydi, va Lubnon qudratli Zot tomonidan qulaydi. Ishayo 10:32–34.

O‘ninchi bobning oxiri insoniyat uchun sinov muddatining yakunidir, va Doniyor kitobining o‘n birinchi bobining oxiri ham aynan shu yerda tugaydi.

Va u ulug‘ muqaddas tog‘da, dengizlar orasida o‘z saroyining chodirlarini tikadi; ammo u o‘z nihoyasiga yetadi, va unga hech kim yordam bermaydi. Va o‘sha vaqtda xalqing farzandlari uchun turuvchi buyuk amir Mikoil turib chiqadi; va shunday bir musibat vaqti bo‘ladiki, xalq paydo bo‘lganidan to o‘sha vaqtgacha hech qachon bundayi bo‘lmagan; va o‘sha vaqtda xalqing qutqariladi, ya‘ni kitobda yozilgan holda topilganlarning har biri. Doniyor 11:45, 12:1.

O‘ninchi bob birinchi oyatda Opa Uayt yakshanba qonuni deb ta’riflagan “adolatsiz farmon” bilan boshlanadi.

Nohaq farmonlar chiqaradiganlarning va o‘zlari belgilab qo‘ygan og‘ir zulmni yozadiganlarning holiga voy! Ishayo 10:1.

O‘ninchi bob Yakshanba qonunidan boshlanadi; bu Doniyor kitobining o‘n birinchi bobidagi qirq birinchi oyatga mos keladi va u Doniyor 11:45 tarixida Mixoilning oyoqqa turishiga bo‘lgan parallellik bilan yakunlanadi.

“But sabbati o‘rnatildi, xuddi Dura tekisligida oltin haykal o‘rnatilganidek. Va Bobil shohi Navuxadnazar ushbu haykalga ta’zim qilib sajda qilmaydiganlarning hammasi o‘ldirilishi kerakligi haqida farmon chiqarganidek, shuningdek yakshanba institutini hurmat qilmaydiganlarning hammasi qamoq va o‘lim bilan jazolanishi haqida ham e’lon chiqariladi. Shunday qilib, Rabbiyning Sabbati oyoq osti qilinadi. Lekin Rabbiy shunday degan: ‘Nohaq farmonlar chiqaradiganlarga va o‘zlari belgilab qo‘ygan zulmni yozadiganlarga hol bo‘lsin’ [Ishayo 10:1]. [Safaniyo 1:14–18; 2:1–3, iqtibos keltirilgan.]” Qo‘lyozma nashrlari, 14-jild, 91.

Vahiy kitobining o‘n birinchi bobidagi, o‘n uchinchi oyatda yakshanba qonunini ifodalovchi “buyuk zilzila”da, ajdaho kabi so‘zlagan paytda Vahiy kitobining o‘n uchinchi bobidagi yer hayvonini larzaga soladigan “zilzila” bilan bog‘liq Islomning uchta ramzi mavjud. Ishayo kitobining o‘ninchi bobida yakshanba qonuni ustiga “voy” e’lon qilingan “adolatsiz farmon” sifatida ifodalangan. Vahiy kitobining o‘n birinchi bobidagi, o‘n uchinchi oyatdan o‘n sakkizinchi

oyatgacha bo‘lgan “buyuk zilzila”da uchinchi voyga oid Islom Islomning to‘rtta ramzi va uning yakshanba qonuni paytida Qo‘shma Shtatlarga bergan zarbasi bilan aniqlab berilgan; “Va o‘sha soatda buyuk zilzila bo‘ldi,” va “ikkinchi voy o‘tdi; mana, uchinchi voy tez kelur. Va yettinchi farishta karnay chaldi” “va xalqlar g‘azablandi.”

O‘ninchi bob Doniyor o‘n birinchi bobning qirq birinchi oyatidan to qirq beshinchi oyatigacha, papalik o‘z nihoyasiga yetadigan paytgacha bo‘lgan papalik hokimiyatini tasvirlamoqda. Qirqinchi oyat esa o‘ninchi bobdagi rivoyatning bir qismi emas, chunki Ishayo qirqinchi oyatning “yashirin tarixini”, ya’ni Oxirgi Yomg‘ir xabari Oxoz orqali ifodalangan murtad jamoatga taqdim etilayotgan paytni ko‘rsatmoqda. O‘n birinchi bobning xulosasi esa ayni shu tarixda papalik hokimiyatidan xalos etilishni namoyon etadi.

Egamiz Misr dengizining qo‘ltig‘ini butunlay yo‘q qiladi; va O‘zining qudratli shamoli bilan daryo uzra qo‘lini silkitadi, uni yetti irmoqqa bo‘lib uradi, va odamlarni oyoqlari quruq holda o‘tkazadi. Va Uning xalqining qolgan qoldig‘i uchun, Ossuriyadan qolib qaytadiganlar uchun, katta yo‘l bo‘ladi; xuddi Isroil Misr yurtidan chiqib kelgan kunda bo‘lgani kabi. Ishayo 11:15, 16.

Ishayo kitobining o‘ninchi bobi ayni bir tarixning tashqi tomonidir, o‘n birinchi bobi esa uning ichki tomonidir. Tashqi va ichki o‘rtasidagi bunday parallellar Xudoning Kalomida ko‘p uchraydi, va bu ikki parallel bob Ishayo orqali ifodalangan uchinchi farishtaning ogohlantirishini aks ettiradi. Uchinchi farishtaning ogohlantirishi vahiy orqali ko‘p jihatdan umumlashtirilgan, biroq bu ogohlantirishning juda foydali bir tahlili shundan iboratki, u sinov muddatining yopilishi bilan bog‘liq voqealarni ifodalaydi va shu bilan birga shaxsiy tayyorgarlik zarurligini ham ta’kidlaydi. Ishayo o‘n — voqealardir, o‘n birinchi bob esa tayyorgarlikdir.

“Sinov muddati yakunlanishi va musibat vaqti uchun tayyorgarlik ko‘rish ishi bilan bog‘liq voqealar aniq bayon etilgan. Ammo ko‘pchilik bu muhim haqiqatlarni, go‘yo ular hech qachon vahiy qilinmagandek, mutlaqo anglamaydi. Shayton ularni najot topish uchun dono qiladigan har bir taassurotni olib qo‘yish uchun poylab turadi, va musibat vaqti ularni tayyorsiz holda topadi.

“Xudo insonlarga shu qadar muhim ogohlantirishlarni yuborganida — ular osmonning o‘rtasida uchib borayotgan muqaddas farishtalar tomonidan e‘lon qilinayotgandek tasvirlangan bo‘lsa — U tafakkur quvvati ato etilgan har bir kishidan bu xabarga quloq tutishni talab qiladi. Mahluq va uning suratira sajda qilish haqida e‘lon qilingan dahshatli hukmlar (Vahiy 14:9–11) barchani mahluqning tamg‘asi nima ekanini va uni qabul qilishdan qanday saqlanish kerakligini bilish uchun bashoratlarni tirishqoqlik bilan o‘rganishga undashi lozim. Ammo xalq ommasi haqiqatni eshitishdan quloqlarini buradi va afsonalarga yuz tutadi. Havoriy Pavlus oxirgi kunlarga nazar tashlab shunday degan edi: ‘Shunday vaqt keladiki, ular sog‘lom ta’limotga toqat qilmaydilar.’ 2 Timo‘tiya 4:3. O‘sha vaqt to‘la ma’noda kelgan. Ko‘pchilik Muqaddas Kitob haqiqatini istamaydi, chunki u gunohkor, dunyosevar qalbning istaklariga xalal beradi; va Shayton ularga o‘zlari sevgan aldovlarni taqdim etadi.”

“Lekin Xudo yer yuzida Muqaddas Kitobni — faqatgina Muqaddas Kitobni — barcha ta’limotlarning mezoni va barcha islohotlarning asosi sifatida saqlab qoladigan bir xalqga ega

bo'ladi. Ilmli kishilarning fikrlari, ilm-fanning xulosalari, cherkov kengashlarining e'tiqod bayonotlari yoki qarorlari — ular vakillik qilayotgan cherkovlar qanchalik ko'p va o'zaro qanchalik nomuvofiq bo'lmasin — ko'pchilikning ovozi: bulardan birortasi ham, hatto barchasi birgalikda ham, diniy e'tiqodning biror masalasi foydasiga yoki unga qarshi dalil sifatida qabul qilinmasligi kerak. Har qanday ta'limot yoki amrni qabul qilishdan oldin, uni qo'llab-quvvatlovchi aniq: 'Egamiz shunday demoqda', degan bayonotni talab qilishimiz lozim."

"Shayton doimiy ravishda diqqatni Xudoning o'rniga insonga qaratishga urinadi. U odamlarni o'z burchlarini o'zlari bilib olish uchun Muqaddas Yozuvlarni tadqiq etish o'rniga, yo'lko'rsatuvchi sifatida episkoplarga, cho'ponlarga, ilohiyot professorlariga qarashga yetaklaydi. So'ngra, bu yetakchilarning ongini nazorat qilish orqali, u olomonni o'z irodasiga ko'ra ta'sir ostiga olishi mumkin." The Great Controversy, 594, 595.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.